

ΕΝΓΚΕΛΣ: ΠΕΡΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ (1872) <http://goo.gl/PogtI> «...Αν επιδιώξουμε να εξαλειψουμε στη βιομηχανία μεγάλης κλίμακας την εξουσιαστική πειθαρχία, σημαίνει εξαίρεση της ίδιας της βιομηχανίας, σημαίνει ότι θέλουμε να καταστρέψουμε την υφαντική μηχανή για να επιστρέψουμε στο αδράχτι...

...μιας μορφής εξουσιαστική επιβολή, ανεξάρτητα από τον τρόπο αναδείξεως του εξουσιαζόντος, και από την άλλη, μιας μορφής υποταγή, είναι συμφύτες με τις υλικές συνθήκες παραγωγής και κυκλοφορίας των προϊόντων, και μας επιβάλλονται ανεξαρτήτως της μορφής της κοινωνικής μας οργάνωσης...

...οι υλικές συνθήκες παραγωγής και κυκλοφορίας που αναποφευκτικά απορρέουν από τη βιομηχανία και τη γεωργία μεγάλης κλίμακας, τείνουν σε αυξανόμενο βαθμό να ενισχύουν και να επεκτείνουν αυτή την εξουσιαστική επιβολή. Είναι λοιπόν παραλόγο να εμφανίζουμε την αρχή της εξουσίας ως απόλυτα φανταστική, και την αρχή της αυτονομίας ως απόλυτα αγαθή...»

BOOKCHIN: Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΣΑΝ ΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ [.pdf-<http://goo.gl/SKDMo>] «...Ο εφιαλτής της κυριαρχίας... αποκαλύπτει πλήρως την εξουσιαστική του λογική. Όπως ακριβώς η αναγκαιότητα γίνεται η βάση της ελευθερίας έτσι και η ιεραρχία γίνεται η βάση του ορθολογικού συντονισμού. Αυτή η ιδέα, που ήδη υπονοείται στο συγγενικό Μαρξικό διαχωρισμό ανάμεσα στο βασίλειο της αναγκαιότητας και το βασίλειο της ελευθερίας (ενός διαχωρισμός που αντιμαχόταν με πάθος ο Fourier) εκφράζεται ρητά στο δοκίμιο του [Engels Περί Εξουσίας](#).

Για τον Engels, το εργοστάσιο είναι ένα φυσικό γεγονός της τεχνικής κι όχι ένας ειδικά αστικός τρόπος ορθολογιστικής εργασίας. Θα υπάρχει λοιπόν και στον κομμουνισμό όπως και στον καπιταλισμό. Θα διατηρείται “ανεξάρτητα από κάθε κοινωνική οργάνωση”.

Για να συντονιστούν οι δραστηριότητες του εργοστασίου απαιτείται “πλήρης υπακοή”, όπου τα εργατικά χέρια στερούνται κάθε “αυτονομίας”. Είτε σε ταξική είτε σε αταξική κοινωνία, το βασίλειο της αναγκαιότητας είναι και βασίλειο διαταγών και υπακοής, εξουσιαστών και εξουσιαζομένων.

Με έναν τρόπο απόλυτα συμφωνο με όλους τους ταξικούς ιδεολογούς απ’ τις απαρχές της ταξικής κοινωνίας, ο Engels παντρεύει το Σοσιαλισμό με τη διαταγή και την κυριαρχία σαν να προκειται για φυσικό γεγονός. Η κυριαρχία μετατρέπεται από κοινωνικό γεγονός σε προϋπόθεση της αυτοσυντήρησης σε μια τεχνικά αναπτυγμένη κοινωνία...»

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ: Η ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ «...Το μόνο νοητό όργανο που μπορεί να υπαγορευτεί... τους κανόνες είναι η κοινότητα των ιδίων των εργαζομένων. Οι ομάδες εργατών και οι κοινοτήτες του τμήματος, του διαμερισματος, του εργοστασίου είναι που θα εγκαθιδρυσουν τη δική τους πειθαρχία και θα εξασφαλίσουν το σεβασμό της (όπως άλλωστε το κάνουν κι όλες σήμερα, ατύπα και “μη νομίμα”).

Πραγμα που συνεπαγεται την κατηγορηματική αποκρούση της ιδέας ότι «ο άνθρωπος προσπαθεί ν' αποφεύγει την εργασία[...]. Ο άνθρωπος είναι ζώο οκνηρό» (Τροτσκι: *Τρομοκρατία και Κομμουνισμός*) και ότι η πειθαρχία στην εργασία δεν είναι παρά αποτέλεσμα εξωτερικού καταναγκασμού και οικονομικών κινήτρων. Στα εκμεταλλευτικά συστήματα, δεν είναι η καταναγκαστική οργάνωση της εργασίας που αποτελεί απάντηση στην “άνθρωπινη οκνηρία” - αλλά αυτή η “οκνηρία” φυσική και κατανοητή απάντηση στην εκμετάλλευση και στην απαλλοτριώση της εργασίας.

...Μια και δέχουμε την αρχή της εξουσίας των ενδιαφερομένων πάνω στις δικές τους τις δραστηριότητες και την απορριψη της διακρίσης μεταξύ “μέσων” και “σκοπών”, δεν μπορούμε να θεωρούμε δεδομένα εξοπλισμούς, εργαλεία και μηχανές· δεν μπορεί πια να υπάρχει θέμα να επιβάλλονται αυτά τα όργανα πάνω σ' αυτούς που τα χρησιμοποιούν από τους μηχανικούς, τους τεχνικούς κλπ, οι οποίοι θα τα εβλεπαν αποκλειστικά με το σκοπό να “αυξηθεί η αποδοτικότητα της παραγωγής”, πράγμα που, στ' αλήθεια, πια να πει: να μεγαλώσει ακόμα πιο πολύ η κυριαρχία του συμπαντος των μηχανών πάνω στους ανθρώπους.

...Μια τεχνική “ουδέτερη” είναι ασφαλώς αυταπάτη. Μια αλυσίδα συναρμολόγησης συνδέεται μ' έναν τυπο παραγωγής και με έναν τυπο παραγωγού - και αντιστροφώς... Μια ριζική αλλαγή στις σχέσεις των εργαζομένων με την εργασία τους συνεπαγεται ριζική αλλαγή στη φύση των οργάνων παραγωγής. Πρώτα πρώτα υπονοεί ότι η αποψη αυτών που τα χρησιμοποιούν αυτά τα όργανα είναι αυτή που υπερισχύει στο *processus* της συλλήψης και της κατασκευής τους.

Ενας σοσιαλισμός της αλυσίδας συναρμολόγησης θα ήταν αντιφάση στους όρους, αν δεν ήταν μια απαισία φενακή. Πρέπει να προσαρμόζουμε τη μηχανή στον άνθρωπο, και όχι τον άνθρωπο στη μηχανή. Αυτό οδηγεί προφανώς στην αποβολή των βασικών χαρακτηριστικών της σημερινής τεχνολογίας - αποβολή που απαιτεί επίσης και τις αναγκαίες αλλαγές στη φύση των τελικών προϊόντων της βιομηχανίας. Στη σημερινή μηχανή αντιστοιχεί το σημερινό χαμηλής ποιότητας προϊόν, κι αυτό το χαμηλής ποιότητας προϊόν απαιτεί αυτόν τον τυπο μηχανής. Και τα δύο συνεπαγονται και τείνουν να αναπαράγουν έναν ορισμένον τυπο ανθρώπου...»

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ: ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ σ.223-4
<http://goo.gl/aEYpy> «...Λέγεται ότι, αν δεν υπάρχει καταναγκασμός, δεν θα υπάρχει πειθαρχία, πως ο καθένας θα κάνει ο,τι του καπνίσει, πως θα βυθιστούμε στο χάος. Όλα αυτά είναι μια ακόμα σοφιστεία. Το ζήτημα δεν είναι να μάθουμε αν η πειθαρχία, ή καμία φορά και ο καταναγκασμός, χρειάζονται. Το ζήτημα είναι *ποια* πειθαρχία, *ποιοι* την έχουν αποφασίσει, *ποιοι* την ελέγχουν, με *ποιες* μορφές και *ποιους* στόχους. [Πειθαρχία προς οφέλος ποιων;]

Όσο περισσότερο οι στόχοι της πειθαρχίας είναι ξένοι προς τις επιθυμίες εκείνων που οφείλουν να τους πραγματοποιήσουν, τόσο πιο ξένες τους είναι οι μορφές της πειθαρχίας και οι αποφασίσεις που αφορούν αυτούς τους στόχους, και τόσο μεγαλύτερη ανάγκη καταναγκασμού υπάρχει για να τις σεβαστούν.

Αυτοδιαχειριζόμενο σύνολο δεν είναι ένα σύνολο χωρίς πειθαρχία αλλά ένα σύνολο που αποφασίζει το ίδιο την πειθαρχία του, και σε οριακές περιπτώσεις, τις ποινές που πρέπει να υποστούν εκείνοι που την παραβιάζουν αυθαίρετα...»